

Vastikkeellinen seksi

Netta Puustinen
Suunnittelija, asiakastyön ohjaaja
Sosionomi, seksuaaliterapeutti, seksuaalikasvattaja

Vastikkeellinen seksi -mistä on kyse?

Vastikkeellinen seksi

- Nuori vaihtaa seksuaalisia tekoja korvausta vastaan
- Korvaus voi olla esim.rahaa, päihteitä, puhelin, vaatteita, meikkejä, matkoja jne.
- Myös aineeton korvaus: yöpaikka, kyyti, kuuluminen porukkaan, suojelu muilta, huomion saaminen, kokemus välitetyksi tulemisesta, kunnioitus muilta nuorilta
- Seksuaalinen teko voi olla mitä tahansa: fyysisiä seksuaalisia tekoja, paljastavat kuvat, kameralle riisuuntumista, toisten seksitilaneiden katsomista
- Netti ja fyysinen ympäristö: netissä ilmoituksia, kauppakeskukset, kaveriporukat, siellä missä nuoret ovat.

Vastineen tarjoaminen alaikäiselle on rikos

- Vastineen tarjoaminen (alaikäisen kaupallinen seksuaalinen hyväksikäyttö) on seksuaalista kaltoinkohtelua
- Linkittyy myös houkutteluun (grooming)
- Toinen osapuoli tuttu tai tuntematon, myös toinen nuori.
- Yleistä on, ettei vastikkeellisen seksin osapuolet näe/halua nähdä tilanteessa seksuaalisten palvelujen ostamista. Voi myös olla puhumaton ymmärrys, että tilanteeseen liittyy seksi (esim.yöpaikka)
- Ilmoitusvelvollisuus!

- THL:n vuoden 2019 kouluterveyskyselyssä neljä prosenttia peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaista tytöistä sekä pojista kolme prosenttia oli kokenut rahan, tavarain tai päihteiden tarjoamista vastineeksi seksistä
- Monille nuorille ilmiö on tuttu, vaikka omia kokemuksia ei ole.
- Kuka tahansa voi vaihtaa seksuaalisia tekoja vastineeseen. Riskiryhmässä mm. hatkaavat nuoret, nuoret joilla ei ole turvallisia aikuisia tukena, päihteitä käyttävät nuoret, aikaisempia rajoja rikkovia ja traumaattisia kokemuksia kohdanneet nuoret
- Nuorena aloitetut yhdynnät , korostunut seksuaalinen käytös ja runsas pornon käyttö linkittyvät vastikkeelliseen seksiin
- Taustalla voi olla
 - poissaolevat vanhemmat
 - taloudellista huono-osaisuutta tai halu saada jotain mihin nuorella ei ole varaa
 - kokeilun halu, jännitys
 - tarve tulla nähdyksi, ihailu, positiivisen palautteen saaminen
 - kokemus vastikkeellisesta seksistä seurusteluna, ihastuminen

Kun nuori on kohdannut vastikkeellista seksiä

- Nuori kokee usein hyötyvänsä tilanteesta, jolloin keskustelu on erilainen kuin muissa kaltoinkohtelun tilanteissa
- Asian lähestyminen dialogisesti nuoren näkökulma huomioiden, mutta oikeaa tietoa antaen
- Tilaa nuorelle kertoa omia kokemuksiaan ja näkemyksiään
- Vastikkeellisen seksin kokemuksista ei saa syyllistää nuorta, vaikka hän olisi ollut aloitteellinen
- Jos nuori uskaltaa/haluaa jakaa enemmänkin omia ajatuksiaan ja tunteuksiaan, dialogia voivat synnyttää esim seuraavat kysymykset:
 - Minkälainen seksi ja läheisyys on nuoren mielestä mukavaa ja hyvää?
 - Mitä seksi nuorelle merkitsee?

Kun nuori on kohdannut vastikkeellista seksiä

Pointteja esiin nostettavaksi:

- Laki suojaa nuorta vastikkeellisen seksin kokemuksilta, koska nuoren seksuaalisuus on vielä kehittyvässä vaiheessa ja tietyt teot aikuiselta nuoreen kohdistettuna voivat olla vahingollisia nuoren kehitykselle
- Aikuisen erilainen elämäntilanne luo hänelle valta-aseman nuoreen nähden (enemmän iän tuomaa kokemusta, enemmän rahaa, oma asunto yms) -> tällaisessa asetelmassa nuoren voi olla hankala pitää omista rajoista kiinni
- Aikuinen tekee tilanteessa väärin ja tilanteen katkaiseminen on aina aikuisen vastuulla, nuori ei ole tehnyt mitään väärää
- Palkkion / vastikkeen vastaanottaminen ei korvaa/vähennä aikuisen kaltoinkohtelevaa tekoa, vastuu tapahtuneesta on vastikkeen vastaanottamisesta huolimatta aikuisella
- Nuoren seksuaalista kehitystä ja itsetuntoa tukee ja vahvistaa seksiin tutustuminen tasavertaisesti samassa ikä- ja kehitysvaiheessa olevien kanssa
- Minkäänlainen painostaminen, pakottaminen, taivuttaminen tai manipulointi eivät kuulu seksiin

Noin puolet tytöistä ja viidesosa pojista ei kertoisi seksuaalisesta häirinnästä ja kiusaamisesta aikuisille häpeän vuoksi (Pelastakaa Lapset 2018, 23).

Seksuaaliväkivaltaan liittyvää häpeää on mahdollista lieventää ottamalla nuoren kanssa puheeksi vaikeiksi koettuja asioita, kuten vastikkeellinen seksi.

Aihetta voi käsitellä nuoren kanssa samalla syvyydellä, jolla on käsitellyt aihetta itsensä kanssa

- Oman elämänhistorian ja seksuaalihistorian läpikäynti tärkeää
- Millaisia tunteita seksuaalinen kaltoinkohtelu minussa herättää?
- Uskallanko ottaa aihetta puheeksi?
- Olenko itse joutunut kokemaan seksuaalista kaltoinkohtelua tai muuta traumatisoivaa ja olenko käsitellyt kokemukseni, jotta minulla on voimavaroja tukea nuorta tilanteessa?
- Jos en itse pysty ottamaan asiaa vastaan, miten toimin tilanteessa ja mihin nuoren ohjaan?

Myös työntekijällä on oikeus apuun ja tukeen

- Kaltoinkohtelua kokeneiden nuorten kohtaaminen ja tukeminen on kuormittavaa
- Työstä heräävät tunteet työntekijässä eivät ole epäammattillisia, vaan tavallisia ihmiselämään kuuluvia reaktioita
- Myötätuntuupumisen ja sijaistraumatisoitumisen riski koskee jokaista nuorta auttavaa työntekijää
- Olemme kaikki työelämässä omine elämäkokemuksinemme, kukaan meistä ei säästy kriiseiltä ja traumaailta
- On tärkeää, että ammattilainen tunnistaa oman auttamisensa rajat ja osaa myös hakea apua itselleen haastavissa tilanteissa
- Seksuaalisen kaltoinkohtelun herättämien tunteiden salliminen ja niistä keskusteleminen työyhteisössä ovat tärkeitä jaksamiseen vaikuttavia tekijöitä
- Purku, työnohjaus
- Kuuntele ja huomioi oma vointisi
- Riskitekijöiden lisäksi on erityisen tärkeää käydä läpi myös omia työnilon lähteitä

Mikä Nuorten Exit?

- Ennaltaehkäisee nuoriin kohdistuvaa seksuaalista kaltoinkohtelua ja vastikkeellista seksiä
- Tarjoaa matalan kynnyksen neuvontaa, keskusteluapua ja palveluohjausta nuorille (13-29 v.), chat-päivystys tiistaisin klo 16-19, myös yksilöaikoja. Verkkosivuilla kysy&lue-palsta, tietoa ilmiöstä ym.
- Tavoitteena nuorten tiedon lisääminen ja seksuaalisen itsemääräämisoikeuden vahvistaminen
- Kouluttaa ja toimii asiantuntijana
- Exit ry koordinoi
 - Exit-hanke perustettu vuonna 2010, vuoden 2014 alusta vakinaista Nuorten Exit-toimintaa
- STEA:n Veikkauksen tuotoilla rahoittamaa toimintaa

AIKUISILLE

- Tietoa, tukea, konsultointia ja koulutusta
 - www.nuortenexit.fi -> Tietoa ilmiöstä, materiaalipankki
 - info@exitry.fi
 - p. 0445500600
 - Facebook ja Twitter @nuortenexit

NUORILLE

- Tietoa ja tukea seksuaalisen kaltoinkohtelun ja vastikkeellisen seksin teemasta
 - www.nuortenexit.fi
 - Nimetön chat ti klo 16-19
 - Kysy&Lue -palsta, blogi, minivisa
 - Instagram @nuortenexit

KIITOS!

